

รายการวิทยุเพื่อนเกษตรกร
ประจำเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2569
เรื่อง ดอกไม้กินได้...พืชทางเลือกสร้างรายได้ เพิ่มสีสันบนจานอาหาร และต่อยอดสู่มูลค่าสูง

ปัจจุบัน “ดอกไม้กินได้” หรือ *Edible Flowers* กำลังได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารที่มีความสวยงาม มีคุณค่าทางโภชนาการ และปลอดภัยต่อสุขภาพ ส่งผลให้ดอกไม้กินได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจทางเลือกที่มีศักยภาพสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการได้เป็นอย่างดี

ดอกไม้กินได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งจานอาหารในโรงแรมและร้านอาหารระดับพรีเมียม การประดับบนขนมเค้ก เบเกอรี่ และขนมไทย การผสมในสลัด พาสตา หรือเมนูอาหารสุขภาพ รวมถึงการตกแต่งเครื่องดื่ม ชา กาแฟ มีอกเทล และค็อกเทล เพื่อเพิ่มความสวยงาม และสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้บริโภค นอกจากนี้ ดอกไม้บางชนิดยังมีสารต้านอนุมูลอิสระ วิตามิน และสารพฤกษเคมีที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย จึงได้รับความนิยมในกลุ่มผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพเพิ่มมากขึ้น

ชวนมาทำความรู้จักกับ 9 ดอกไม้กินได้ (Edible Flowers) ปลุกในกระถาง ทรนร้อน ออกดอกตลอดปี สามารถนำมาใช้ตกแต่งอาหารและรับประทานสดได้เหมือนผัก ซึ่งให้ทั้งกลิ่น รส รูปทรง และสีสันที่สวยงาม มีชนิดใดบ้าง มาเรียนรู้และลงมือปลูกกัน...

ลักษณะดอก	รายละเอียด
	1. ฝีเสื้อ Chinese Pink, Rainbow Pink ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Dianthus chinensis</i> L. & hybrid ไม้ดอกอายุ 1 หรือ 2 ปี มีทั้งดอกชั้นเดียวและดอกซ้อน ขอบกลีบหยักเป็นแฉก มีหลายสี เช่น ขาว ชมพู แดง ม่วง และหลายสีในดอกเดียวกัน มีกลิ่นหอม กลีบดอกมีรสจืด ดอกสดหรือกลีบดอกใช้เพิ่มสีสันในจานสลัดผัก ตกแต่งอาหาร ใส่ในซูป แต่งหน้าเค้ก แต่งกลิ่นเครื่องดื่มให้หอมยิ่งขึ้น
	2. มาร์กาเร็ต, มาร์กาเร็ตเบอร์เนียว Michaelmas Daisy, New York Aster ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Symphyotrichum novi-belgii</i> (L.) G.L.Nesom ไม้ดอกอายุหลายปี ช่อดอกออกที่ปลายยอด กลีบดอกวงนอกสีขาวถึงขาวอมชมพู ดอกวงในสีเหลือง ปัจจุบันมีลูกผสมที่ให้สีหลากหลาย ทั้งขาว ชมพู และม่วง ดอกสดใช้เพิ่มสีสันในจานสลัดผัก ตกแต่งอาหาร ใส่ในซูป แต่งหน้าเค้ก มูส เครื่องดื่ม และทำเป็นชาดื่ม
	3. ดาห์ลเบิร์กเดซี่, เดซี่เหลือง Dahlberg Daisy, Golden Fleece ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Thymophylla tenuiloba</i> (DC.) Small ไม้ดอกอายุ 2 ปี ช่อดอกออกที่ปลายยอด สีเหลือง กลีบดอกมีรสจืด ทั้งดอกรสค่อนข้างขม ดอกสดใช้เพิ่มสีสันในจานสลัดผัก ตกแต่งอาหาร ขนมหวานและเครื่องดื่ม

ลักษณะดอก	รายละเอียด
	4.เวอร์บีนา Verbena ชื่อวิทยาศาสตร์ Verbena spp. ไม้ดอกอายุหลายปี ดอกรูปกรวยออกเป็นช่อแบบซี่ร่ม โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอดเล็ก ๆ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปหัวใจ มีหลายสี เช่น ขาว ครีม ชมพู ม่วง แดง ดอกมีกลิ่นหอมและรสหวานอ่อน ๆ ดอกสดใช้เพิ่มสีสันในงานสลัดผัก ตกแต่งอาหาร แต่งหน้าเค้ก ขนมหวาน ฝรั่งพร้อมก้อนน้ำแข็ง หรือนำดอกแช่ในน้ำร้อนชงเป็นชาดื่มได้
	5. แว่วิเชียร Angelonia ชื่อวิทยาศาสตร์ Angelonia goyazensis Benth. ไม้ดอกอายุ 1-2 ปี ทุกส่วนของต้นมีขนเป็นต่อม เมื่อสัมผัสจะมีกลิ่นและน้ำยางติดมือ ดอกรูปถ้วย โคนกลีบเชื่อมติดกันปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบล่างมีแต้มสีขาว ดอกมีหลายสี ทั้งสีขาว ชมพู ม่วง หรือสองสีในดอกเดียวกัน ดอกมีรสจืด ดอกสดใช้ตกแต่งจานอาหาร ขนมหวาน และเครื่องดื่ม
	6. แววมยุรา Torenia, Wishbone Flower ชื่อวิทยาศาสตร์ Torenia fournieri Lind. ex E.Fourn. & hybrid ไม้ดอกล้มลุก ดอกรูปแตร โคนกลีบเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ดอกสีม่วง โคนกลีบด้านในสีขาว กลีบปากมีแต้มสีเหลือง ปัจจุบันมีลูกผสมที่ให้ดอกหลายสี เช่น สีขาว ชมพู เหลือง ส้ม ม่วง แดง และมีสองสีในดอกเดียวกัน ดอกมีรสจืด ดอกสดใช้เพิ่มสีสันในงานสลัดผัก ตกแต่งจานอาหาร ขนมหวาน และเครื่องดื่ม
	7. ผีเสื้อแสนสวย, ผีเสื้อไต้หวัน Blue Butterfly ชื่อวิทยาศาสตร์ Rothea myricoides (Hochst.) Steane & Mabb. 'Ugandensis' ไม้พุ่มอายุหลายปี ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ มีม่วงอ่อนถึงฟ้าอมม่วงอ่อน มีกลีบสีม่วงเข้มและมีขนาดใหญ่กว่า เกสรเพศผู้ 4 อันยืนยาว ดอกมีรสหวาน ดอกสดใช้ตกแต่งอาหาร ขนมหวาน และเครื่องดื่ม

ลักษณะดอก	รายละเอียด
	8. อเมริกันบิวตี้, แมลงปอ Pink Ruspolia, Prickly Bush ชื่อวิทยาศาสตร์ Ruspolia hypocrateriformis (Vahl) Milne-Redh. ไม้พุ่มอายุหลายปี ช่อดอกแบบช่อเชิงลด โคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน เป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกสีชมพูหรือสีแดง ดอกมีรสจืด ดอกสดใช้ตกแต่งอาหาร ขนมหวาน และเครื่องดื่ม
	9. รักแรกพบ Expo Gold, Golden Penda ชื่อวิทยาศาสตร์ Xanthostemon chrysanthus (F.Muell.) Benth. ไม้พุ่มอายุหลายปี ดอกออกเป็นช่อกระจุกกลมที่ปลายกิ่ง สีเหลือง แดง หรือขาวนวล กลีบดอก 5 กลีบ ปลายกลีบมน แต่ละดอกเห็นเกสรเพศผู้ สีเหลืองเด่นชัด เกสรมีรสเปรี้ยวคล้ายชมพู ใช้ตกแต่งอาหาร ขนมหวาน และเครื่องดื่ม

เทคนิคการปลูกเลี้ยงอย่างไรให้ออกดอกสม่ำเสมอ

- วัสดุปลูก นิยมใช้ดิน 2 ส่วน ผสมกับปุ๋ยคอก ขี้เถ้าแกลบ และกาบมะพร้าวสับ อย่างละ 1 ส่วน สัดส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของพืช
- ไม่ควรใช้วัสดุปลูกโปร่งเกินไป เพราะจะแห้งง่าย ทำให้ต้องให้น้ำบ่อยขึ้น เปลืองเวลา เปลืองแรงงาน และเปลืองน้ำด้วย
- ควรวางกระถางในพื้นที่ที่มีแสงแดดส่องถึงอย่างน้อยครึ่งวัน และหมั่นรดน้ำวันละ 1-2 ครั้ง
- หากปลูกในที่ที่มีแสงแดดน้อย ต้นจะแก่งก้าง ไม่เป็นพุ่ม ที่สำคัญคือจะไม่ออกดอก
- การตัดหรือเก็บเกี่ยวดอกทุกวัน เปรียบเสมือนการเด็ดยอด ยิ่งตัดก็ยิ่งแตกกิ่ง ต้นยิ่งฟูสวย และออกดอกดก

นอกจากการจำหน่ายดอกสดแล้ว เกษตรกรยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับดอกไม้กินได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอบแห้งเพื่อขงเป็นชาสมุนไพร การผลิตดอกไม้แห้งสำหรับตกแต่งอาหาร การแช่แข็งในก้อนน้ำแข็งสำหรับเครื่องดื่ม การผลิตน้ำเชื่อม กลีบดอกเคลือบน้ำตาล แยม เยลลี่ หรือการสกัดสีธรรมชาติสำหรับอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของฝากและของขวัญที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตได้หลายเท่าตัวเมื่อเทียบกับการจำหน่ายดอกสดเพียงอย่างเดียว

ในด้านการตลาด ดอกไม้กินได้เป็นสินค้าที่ได้รับความสนใจจากร้านอาหาร โรงแรม คาเฟ่ ร้านเบเกอรี่ และผู้ประกอบการด้านอาหารเพื่อสุขภาพอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสามารถจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ ตลาดสินค้าเกษตร และซูเปอร์มาร์เก็ตที่จำหน่ายสินค้าเกษตรคุณภาพ โดยผู้ผลิตควรให้ความสำคัญกับการสร้างมาตรฐานการผลิต การบรรจุภัณฑ์ที่สะอาด สวยงาม และสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของสินค้าได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค

ดอกไม้กินได้จึงไม่ใช่เพียงพืชที่เพิ่มความสวยงามให้กับอาหารเท่านั้น แต่ยังเป็นอีกหนึ่งโอกาสของภาคการเกษตรไทยในการพัฒนาสินค้ามูลค่าสูง ตอบโจทย์วิถีชีวิตของผู้บริโภคยุคใหม่ และสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรตลอดห่วงโซ่การผลิต ตั้งแต่แปลงปลูกจนถึงโต๊ะอาหาร หากมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการสร้างมาตรฐานการผลิตและการตลาดที่เข้มแข็ง ดอกไม้กินได้จะเป็นอีกหนึ่งพืชเศรษฐกิจที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคเกษตรของประเทศไทยได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในอนาคต

กำหนดบันทึกเทป : วันอังคาร ที่ 4 เดือน .สิงหาคม พ.ศ.2569.

ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเกษตร คลื่นความถี่ AM. 1386 กิโลเฮิร์ต

เรียบเรียงโดย : กลุ่ม ส่งเสริมไม้ดอกไม้ประดับ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร